

Buriad-Mongol UNEN

BK(b)P-iiin Buriad-Mongol Obkoomoi ba BMASR-ei
Verkoovno Soviedel Prezidiumei oorgan.

№ 76 (2716)
1939 onoi
APREEL
3
Ponideelning
16-daxi zilee garna
ULAAN-YDE goorod
BMASR

Mynoederei noomerto:

Nyxer Moolotovoi doklaadai yrgelzelel.
Ene xabarai meteriologiičeska onso ilgaanuuud
ba tarilgiin zorilgonuud tušaa.
Soveed sojuuz dotor.
Xiliin saanahaa telegraammanuud.

Byxesojuzna Kommuniis (bolşeviigyydei) Paartiiin XVIII sjeerd

SSSR-ei ARADAI AZAXIIN XYGZELTIIN GURBADAXI TABANZILEI PLAAN

Doklaadçig nyxer Moolotov

1. PROMIŞLENNOSTЬ*

Plaan bolbol yrgen xereglegiin predmeedydiji yiledberilegeer zilei urgaltiili, dunda zišegeer, 11 procent, yiledberilegen xeregseyydiji yiledberilegen talaar—15 procentteer mania. Eneenei rezyltaadta, yrgen xereglegiin predmeedydiji yiledberilege tabanzilei hyylde 1,7 daxin jixet johto, tiixede yiledberilegen xeregseyydiji yiledberilegen daxin jixet bolxo johto, ene xadaa byxii promišlenostin produukcada tereenei ydeelne veesili, xojordoxi zileile hyylde baihan 58 procentthee, gurbadaxi taban zilei ge 62 procent xyrter jixet bolgono. Eneenee xarakada, rilin bolbol yrgen xereglegiin predmeedydiji yiledberilegen xymylenostin urgaltiin jixet teempijji, tereentei xamta xyn-pomišlenostin urgaltiin yşee byri tyrgen teempijji xamta.

Yiledberilegen xeregseyydiji yiledberilegen promišlenostin gol şuxala halbarinuudai talaar, yndehen daalgabari-

EDBERIIN ZEBSEGYDIIJI YILEDBERILDEG (PROMIŞLENNOSTIN VALOVOI PRODUUKCIIN URGALTA)

	1937 on	1942 on	1937 onoi to 1942 onoi xiiji zišeelen procentteer
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	52,2	112,0	203
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	27,5	62,0	225
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	36,0	70,0	194
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	1581	2030	132
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	58,8	90,0	153
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	200,0	400,0	200
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	36,4	75,0	206
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	127,3	230,0	181
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	30,5	54,0	177
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	23,8	49,0	206
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	14,5	22,0	152
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	17,7	8,0	158
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	13,0	21,0	162
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	5,9	1,4	227
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	5,5	10,0	183
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	111,3	200,0	180
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	28,8	45,0	156

Myn xereglegiin predmeedydiji yiledberilegen promišlenostin talaar, gol yndehen daalgabariinuudii xaruulxam:

Myn xereglegiin predmeedydiji yiledberilegen promišlenostin valovoi produukciiin urgalta

	1937 on	1942 on	1937 onoi to 1942 onoi xiiji zišeelen procentteer
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	40,3	68,0	969
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	8,5	13,4	157
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	6,7	9,8	147
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	0,8	1,4	169
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	2,9	6,1	206
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	9,1	15,0	164
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	1,9	2,8	142
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	13,2	26,4	200
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	831,6	1300,0	156
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	3442,4	4900,0	142
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	105,1	175,0	167
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	16,1	23,5	143
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	2421,0	3500,0	144
1937-1927 onudai sengeri di poldard tyxerigeer)	873,0	1800,0	206

Pomišlenostin debzelitiin dundahaa deeše teempe bolmasinabaiguulalat, elektroenergi, ximiyčeske promišlenost, şanarta bulad ba busad zergiin, ilme halbarinuudii jidaxi taxanxi soor uguulxa johto. Gurbadaxi tabanzilei daxi dyrgeltiili xangaxa xeregti promišlenostin xydelgesedei yndehen gol-zorilgonuud ilme baina:

a) Maşinabaiguulalat, xara ba cvetnoi metallurgiiin zorilgonuudaa, xangaxa argayi baina. Tylisii tulai jixel xirelger traansporttii daraxagiyin tulada, Podmoskovo basinede, Uralai raloonuudaa, Daibna Vostoogto ba Dunda Aazida şuluu nyryhe maltagiin maksimalnaa ynder teempijji xangaxa şuxala. Voolgo ba Ural xojoroi xoorondxi raloondo sine neftianoi baaza—Xojordoxi Bakuuji“ baiguulxa xereglii tyryysiin eelzeenii ba xolşoluulaşagi, gyrenei şuxala zorilgo geze tooloxo. Gazafikaacaxi gegegelijii eseslexe, priroodno ba promišlenne gaazanuudii, ba myn şuluu nyryheni, gazar doorxi gazafikaaclii xereglegiili tyrenoer delgyrylyke xeregti, jixi bise ba dunda elektrostaancanuu, teplostaancanuu, ba giidrostaancanuudii barixa erid kyrys abxa ba bagasag giidrostaancanuudta jixi alxam yge-xeregti.

b) Ximiyčeske promišlenostin talaar. Zorilgo jyyp gexede, ximiyčeske promišlenost ba aradai azaxiji ximiyčili tyreer uragşan jabuulalga bolno, eneenei tulada, xizaarlasagi jixi argabaldai ba ton erixim hain perspektivyyd bidende bii. Ende xadaa kaadrnuudii sugluulxa ba zoriluulxai langajaa şuxala. Xitmigyd, inzeneernyyd, teeknyydy ba xydelmerišedet kaadrnuudii hatar organizovaalaga ba narukiin xynyddili ximiyčeske promišlenostin xygzelte ba nariziulan haizaruulagdahan proceessyydiji bii bolgogo xeregti yrgenoer xanduulga xadaa „gurbadaxi tabanzil—ximiyčili tabanzil“ gehen loozungii dyrgeltiili xangaxa johto.

c) Yrgen xereglegiin tovaarnuudii yiledberilegii talaar. Zorilgo jyyp gexede, xyng, edieexooli ba niutagai promišlenostnuudai byxii halbarinuudii xygzyylze, yrgen xereglegiin tovaarnuudai yiledberilegii byxii xemzegeeren yrgedelge bolno. Tekstilina promišlenostin debzelitiili alibolxo rurdaxava xeregti, eneenei seryoop—xoopok xadaa promišlenne bolbosoruulghaa jixi urid. Jaban. Ene xydelmerde niutagai partiiina, soveed ba azaxiin organizovaanuudai maksimalnaa xabaadalsalga xadaa yrgen xereglegiin tovaarnuudai yiledberilegii debzelitiili jixer xurdaxava johto.

d) Ot modonoi promišlenost, barilgjin materialnuudii yiledberilege, xagahanai promišlenost ba busad, ilangajaa xozomdohon halbarinuudai talaar, promišlenostin limenyyd halbarinuudai talaar serijoozno ba jaaraltai ximiyenyyd xeregti. Tyry teeknikii nebertylyge ba tyry, erim xydelmerilegii urmaşuulgilji hatar organizovaalan, azaliilji zybeer organizovaalagii xangalga xadaa ede halbarinuudai gegegelijii likvidiirevelxe zorilgonuudii amzaltataar xangaxa johto.

e) Promišlenostinuudai byxii halbarinuudai talaar şuxalan:

Negedexieer, tedende daalgagdahan xeregei tylee, xydelmeride bodoto bojşeviig deloviitostin tylee xydelmerilegii—komunistnuudai ba partiina bişenyidei—xariuusgilji yrgexe, ilme baixada, kaadrnuudii şilen abalga ba gysedxelei faktičeska şalgala bolbol xydelmerilegdedel anxara-

ydeelne veesiin erid deeselgelijii xangalga bidende xeregti. Ene xadaa maşinabaiguulalii busad byxii halbarinuudai xabaadana. Bidener bolbol mynəbaigaa teeknikiin xemzehee, mynəsagai texničeske amzaltanuudhaa, manai maşinabaiguulalii promišlenostin xozomdoko jabadalijii toxlooluulxa Johogyibdi, ene xeregti hanaagaamaraxa jabadal ba bydyryxelge xadaa eneende xezedeş xyrgexe baina. Soveed maşinabaiguulalitadi texničeske politika xadaa mynəsagai delxein teeknikiin xemzeede xyed xemzegeeree baixan xeregti.

b) SSSR-ei energetičeske baaziin talaar ba tylisiin talaar. Zorilgo jyyp gexede, hyylei zilnyyde geegdeh, tylise, ilangajaa şuluu nyryhe ba neefit abalgili bolşevilg teemper uragşan jabuulka, elektrobarilgii ba eneegoroboruudovaniili bytēn garbaglijii tyrgenoer delgyrylyke jabadal bolno. Tylisiin ba energetičeske baazanuudai xygzelte xadaa promišlenost ba aradai azaxiji deeselgelii gansal xozomdokoxygini xeregti bise, xarin tenelei uragşaa dabixin jabaxan xeregti, tenelei saşanxi xygzelte bexi baazanuudii baiguulxan şuxala xeregti. Nyryheni şaxtnuud ba neefit proomeslonuudai barilgada, myn toorf ba slanca abalgadaxi geegdelijii likvidiirevolexe şuxala. Oronoi byxii gol ekonomiçeska raloonuudata elektrobarilgii, nyryheni-neftianoi ba jyrenxii tylisiin baazanuudai erid ba tyrgen debzeltegye, aradai azaxiji debzelteksi busad jixenyyd zorilgonuudii şildxeze bolxogi baina. Eneengyiger, gurbadaxi tabanzilei plaanuudii dyrgexe bexi yndehen huri xangaxa argayi baina. Tylisiin tulai jixel xirelger traansporttii daraxagiyin tulada, Podmoskovo basinede, Uralai raloonuudaa, Daibna Vostoogto ba Dunda Aazida şuluu nyryhe maltagiin maksimalnaa ynder teempijji xangaxa şuxala. Voolgo ba Ural xojoroi xoorondxi raloondo sine neftianoi baaza—Xojordoxi Bakuuji“ baiguulxa xereglii tyryysiin eelzeenii ba xolşoluulaşagi, gyrenei şuxala zorilgo geze tooloxo. Gazafikaacaxi gegegelijii eseslexe, priroodno ba promišlenne gaazanuudii, ba myn şuluu nyryheni, gazar doorxi gazafikaaclii xereglegiili tyrenoer delgyrylyke xeregti, jixi bise ba dunda elektrostaancanuu, teplostaancanuu, ba giidrostaancanuudii barixa erid kyrys abxa ba bagasag giidrostaancanuudta jixi alxam yge-xeregti.

c) Ximiyčeske promišlenostin talaar. Zorilgo jyyp gexede, ximiyčeske promišlenost ba aradai azaxiji ximiyčili tyreer uragşan jabuulalga bolno, eneenei tulada, xizaarlasagi jixi argabaldai ba ton erixim hain perspektivyyd bidende bii. Ende xadaa kaadrnuudii sugluulxa ba zoriluulxai langajaa şuxala. Xitmigyd, inzeneernyyd, teeknyydy ba xydelmerišedet kaadrnuudii hatar organizovaalaga ba narukiin xynyddili ximiyčeske promišlenostin xygzelte ba nariziulan haizaruulagdahan proceessyydiji bii bolgogo xeregti yrgenoer xanduulga xadaa „gurbadaxi tabanzil—ximiyčili tabanzil“ gehen loozungii dyrgeltiili xangaxa johto.

d) Ot modonoi promišlenost, barilgjin materialnuudii yiledberilege, xagahanai promišlenost ba busad, ilangajaa xozomdohon halbarinuudai talaar, promišlenostin limenyyd halbarinuudai talaar serijoozno ba jaaraltai ximiyenyyd xeregti. Tyry teeknikii nebertylyge ba tyry, erim xydelmerilegii urmaşuulgilji hatar organizovaalan, azaliilji zybeer organizovaalagii xangalga xadaa ede halbarinuudai gegegelijii likvidiirevelxe zorilgonuudii amzaltataar xangaxa johto.

e) Promišlenostinuudai byxii halbarinuudai talaar şuxalan:

Negedexieer, tedende daalgagdahan xeregei tylee, xydelmeride bodoto bojşeviig deloviitostin tylee xydelmerilegii—komunistnuudai ba partiina bişenyidei—xariuusgilji yrgexe, ilme baixada, kaadrnuudii şilen abalga ba gysedxelei faktičeska şalgala bolbol xydelmerilegdedel anxara-

läi ceentre xezede baixa bolno;

Xojordoxoor, azalai bytēstiji deeselyylxiin tylee, azalai discipliniili bexizyylxiin tylee, socialis sorevnovaani ba staxaavoska xydeleri delgeryylxiin tylee temeseliili şangadaxxa;

Gurbadaxiar, promišlenna produukciiin eorlin yne sengeti baga bolgili tuilaxa ba promišlenostin byxii halbarinuudata produukciin şanrai deeselgelijii byxii xemzegee-ren tuilaxa.

Hylei yjede, tedeniji zizedxelgiin talaar xegdeh, promišlenne narkomaaduudii reorganizaacalga xadaa narkomaaduudai xytelberili predpriatnuudta dytelyine ba manai promišlenostin saşaşdzi debzeltede polozitelno rools dyrgexe johtoi baina.

2. XYDƏE AZAXIİ TABANZILEI

Byxesojuuzna kommuniis (bol'sheviigyydei) Paartiiin XVIII sjeezd

Nyixer Moolotovoi doklaadai yrgelzelel

Kloopogoi ene zișee xadaa xydəe azaxiin byxii xydel metilegşedte bodozo yzexili baadxana. Ene bolbol xydəe azaxiida, gansal kloopkoovo pooinuud deere bise, azalai bytteesin urgaxiin tula urdan oroidoo baigaagyl tusgaar zoxistoi argabaldal manaida baiguulagdag geze xaruulna. Kolxoouzuu bolbol bexizheen saghaa xoiso, eehedinge bodoso xysenyidilji xydəe azaxiin debzelteed xaruulza exilehen baina. Ede byxii xadaa xydəe azaxiin talaar, gurbadaxi tabanzilei jixenyd daalgabariniudan xangagdaga sadagdaxa ba xangagdahan baixa johoto geze xelene.

Manai xydəe azaxiin saasadxi debzelteed baazanuuud xadaa:

Negeer, xydəe azaxiin saasadxi mexanizaaca, tereerei kompleektnost, traaktorna-sagtagalagin inventaarlar traakturnuudai ujalgataar ba xysedeer xangagdaga, texnicheske klybtyrenyidilji mexanizaacalxa xeregijil yrgelge;

Xojoor, agrotechnicheske xemzecjalbulganuudilji jabuulxa xydelmeriliyi şangadalgaa ba yrehenel xeregijil halzaruulxa tuxai tusgaar oroldoigo;

Gurbadar, xydəe azaxiida ydobreeniin zyb sisteemiliyi bai-guulga, mineraalna ydobreeneer xangaxa xeregijil yrgelge ba xydəe azaxiili ximizaacalgin jyrenxi xygzelte;

Dyroer, zyb seveoborooodto orolo, tiime xadaa, gazareskemzeliin xeregte johoto zuram baiguulga.

Xydees azaxiin klybtyrenyidilji zișeeled yzexede, mal-azalai talaar, gurbadaxi tabanzilei plan bolbol produukcii tempiin byri ynder urgaltai ilgaatal baina. Gurbadaxi tabanzilei torso soo, aduu moridoi too tolgoiñ 35 procent, eberete tomo mal—40 procent, gaxainuud—100 procent, xonid—110 procent olon bolxo johoto. Malazalai ilme tyrgen urgaxa gol yndehen predposilkanb xadaa plana soo projek-telegdehen, tezeeli baziin jixe urgata bolno. Tezeeli klybtyrenyidilji tarixa plooscad 10,6 mill oon gektaar xyrter jixe bolxo, ene xadaa 123 procent urgata bolno. Tarianal probleeme yni şidxegdehen tuladan, SSSR bolbol gurbadaxi tabanzil soomalaal probleemili myn eseslen şidxexe johoto.

Gurbadaxi tabanzil soom, manai sovxoouud bolbol deede bytösetel ba deede rentaabelna azaxii bolxo johoto. Tedeni bolbol bodoto deeree obrazcoovo azaxiin zișee bolxo johoto.

Ene zilde neegdexe Byxesojuuzna Xydees-Azaxiin Viistavke bolbol xydəe azaxiin debzelteed jixe emxidgeljin rool dyryg xe baina. Xydees azaxiin byxii halbarinuudai tyryssyid ene vistavkede xabaadsaxa baina. Gebeş, gansal ene biše. Byxesojuuzna Xydees-Azaxiin Viistavke xabaadsaxa erxe abxilin tulada, myn tereşelen kolxoouud. MTS ba sovxoouud, myn xydees azaxiin tus tuskategoriili xydelmerilegşedte tuskal pokazaateluud togtoogdonkol, ede pokazaateluud bolbol klybtyrenyidilji halbarinuudai ba xydəe azaxiin zoonuudaa ilgan differenciaacalghan baina. Ede pokazaateluudilji byxii maassa kolxoouud ba sovxoouudal dyryg ed baixa, xydees azaxiin talaar, gurbadaxi taban: il i plaantiil gansal dyrygelge biše, myn ilylyen dyrygelge xangagdaxa ar togtoogdohon baina. Tlixedee, Byxesojuuzna Xydees-Azaxiin Viistavke bolbol xydəe azaxiili debzyylke byxelli programma ygene. Byxesojuuzna Xydees-Azaxiin Viistavke bolbol xydees azaxiin tyryssyid byxe-oyuuzna popylirizaaciin, tedenei xydelmeriliin erkim zişeeiyidilji popylirizaaciin ba tereeniji delgerylgilin xeregte albabexa baina. Ene vistavke bolbol kolxoouud, MTS-nuud ba sovxoouudai xoorondo, raioonuud, ooblatnuud ba respyblikenyidilji xoorondo sorenovnaani ydyxexe johoto. Ene vistavke bolbol xydees azaxiin saasadxi debzeltilji organizvaalgalda ba gurbadaxi tabanzilei plaantiil dyrygelgede jixe rool dyryg xedaxa ba dyrygexes johoto.

Nege jixe asuudal tuxai—klikoz tuxai xojor le yge xelxem.

Manaida, olonxi usarta, kolxoozno xytelberiliin organizacii xeregeli serbjoonoor zadagaarxanai. Hyylei ylede, xydees azaxiin arteeliin ustaaeviili ebdelgetel temeselgeer xeden xemzecjalbulganuudilji abxa ustartai olhon jabadal xadaa slycaina biše. Zarim usarnuudai, kolxoogniudal podsoobno azaxiin interesiyidilji kolxoozoi interesiyidilji zisaylen tabixa jabadal xadaa xarsa ba vrediteliske vliaanigylgei bologoyi baina. Gexetel xama, eerilgee azabaidalilji sa-sadan haizaruulxa negen le ynen zam—kolxoozuudilji beliziyilk bolby-şeviig zam tarlaasanda bii. (Aplodismeentnyy). Xydees azaxiin arteeliin Ustaaviji ebdelgilji likvidirovelke, kolxoogniudal ysaadba şadara gazarii ba indiyidalna malnuudilji noormodo oruulxa, kolxoozno ymsa tuxai, kolxoouudilji be-xiziyilk tuxai oroldilji tyryssiin huurida tabixa xeregte. Tlixedee le, kolxoogniudal podsoobno azaxiin zybber xyg-zexe baina. Xydees azaxiin saasadxi debzelteed, manai orondo produuktuuudai elbeg delbegte, byxii kolxoogniudal zazil-toçna ba klybtyrne azabaidalda xyrere zam eneende baina. Kolxoozno discipliniin ba azalai bytteesin asuudalnuud xadaa myn le xeregsegeddeggyi. Ilme asuudalni tabixaar biše gy: byxii sil soor negez azalta yder oldoggyl gy, ali xydelmeriliertei bolxiin tulada“ jamar-negen 20-30 azaliyader olodog, ilme kolxoogniudai,—nerere „kolxoogniudai“,—kozooruudat baldag, ilme baidal xer normalnaa geseb? Edener xadaa johoto kolxoogniudal gese gy, edener xadaa kolxoouud ba kolxoogniudal gyrenor togtoogdohon byxii preimyystestvo xereggle xe johoto gese gy? Myne yse nege asuudal. Kolxoouud za vzenoonuudilji baiguluxa jabadal xadaa azalai bytteesiilj jixedgelgede ba xydees azaxiin debzelteed jixe rool dyryg. Zvenoonuudilji organizovaalalga xadaa kolxoouud baaxan xubida delgerylegdenxei. Gebeş, ene xereg xadaa ooperdoor zypteide oldohnon ba kolxoouudta yrgenor delgerylljili erine. Minil hanaxada, ede hanamanuudat zoxilduuud, gurbadaxi tabanzil tuxai teesiydte nemelte oruulxa xeregte baina.

3. Traansport ba xelxiee xolboon

Soveed Sojuuzai aradai azaxiin tulai jixe urgata ba orono ekonomiçeska azabaidalda xoliin raioonuudilji yrgenor oruulalga xadaa traansportda, ilangajaa tymer zamai traansportda jixenyd sine eriltenyidilji xene. Zișeelede, 1937 ondo gryzooboroodoi 90 procenten tymer-zamai traansporta, 8 procenten—myrenei traansporta, mill 2 procenten—avtotraansporta dyrygdehen baina geze xelxem.

Gurbadaxi tabanzilei plaanai joho, tymer zamuuudat gryzooboroodol xemzee 355 milliardhaa 510 milliard tooni-kilometr xyrter, tiime xadaa 44 procent urgana, tixede byxii gryzooborood 52 procent urgana. Tixede yjede, ene yje sagai torso soom promišlennosti, ba xydees azaxiin valvov produukcii 82 p cent jixe bolno. Eneen deerehee, bideren bolbol tymer-zamai traansportin aasaaji bagadxaxa ba uhan, avtomobilna traansportin dijli xeregglee jabadalilji haizaruulxa tulaca, erio xemzecjalbulganuudilji abxa johotoibdi. Eneen deerehee, vstrečre ba zarim xoliin şirelgenyidilji erid yseoryylke

jabadalai suxalanb garna. Promišlenenna ba xydəe azaxiin yiledberi ba barligilji zyber planirovalad baixadaa, bidener bolbol tusxaita yiledberiyyidilji huuri deerens organizovaalan, Jixenxi şirelgenyidilji yseoryylze şadaxa baixabdil. Niutagai suluu nyryre matalgilji xygzyylxe, Sibirlihee oronoi Jeveopee xubi teese modo şirelgilji zogsooxo, nege ooblast-hoo ngēde feşen kartavaa ba oovoşo şirelgilji xorix g.m. jabadalnuud eneende xabaadaxa baina.

Nygeet talaha, tymer-zamai traansportin texnicheske baazanuudilji saasanchi neliide şangadxaxa şuxala baina. Tymer zamuuudat nege kilometr xargiin byxii aşan 1,9 millioon tooni bolno, tilxeden manaida xojordoxi tabanzilei hyylde, ene xadaa 4,2 millioon tooni bolhon baigila. Tiimehee, manai ende kilometr xargii, myn podveznol sostaav xadaa byri jixe intensivne xereglegde. Tymer zamuuudat materialnaa-texnicheske baazanuudilji beziyylke plandaeneeniji xaraada abxa xeregte. Tymer zamai barligilji delgeryylxe jabadal xadaa, xojordoxi tabanzilde 3 miangan kilometr tymer xargiin tabigdahan haa, 11 miangan kilometr şaxuu şine tymer xargiili aşaglagla oruulalgiili xangaxa johoto. Xojordoxi zamuuudat tabilgol 8 miangan kilometr gazarta, elektrofikaaca—1840 kilometreer xaraalagdanxai. Lokomotivuudal paark 7370 jediniceer, zygteel, Jixenxidee, xysete paravozudear, ilangajaa kondensacioonno parovoouudaar oloşoro-xo johoto. Vagoonno paark bolbol aşanaii dyrb goltol 188 miangan vagoonuudaar ba 12 miangan passazirska vagoonuudaar oloşoro-xo johoto. Tovaarna paarklin 300 miangan vagoonuudilji avtosceepkeer ba 200 miangan vagoonuudilji avtoomoornuudaar oborudovalxa xeregte baina.

Uhan zamai traansportin geegdelili likvidirovelexe ba aradai azaxiili obshuuzivalxa jabadala, ilangajaa, modon, talaan, suluu nyryren ba neefit metili, maassova aşanuudilji şirelgede, tereeneli rootlii jixedxelge zallaşagyı şuxala xereg myn.

Gurbadaxi tabanzilei torso soo, Koito Dalain Zam bolbol Daala Vostoogti piancmeerne xolbooji xangaga, normaalbina xydeldeq dalaan magistrail bolxo johoto.

Avtomobilna traansportin udxasanaran tygerde deeselze baina. Avtomobilna paark bolbol 570 mianganah, gurbadaxi tabanzilei hyylde 1.700 mianga xyrter urgaxa baina. Gurbadaxi tabanzilei torso soo, 2 millioon xyrter soofe uudilji beledxexe xeregte. Avtomobilna paarkiili xereglexe Jabadaliili erid haizaruulxa şuxala baina.

Manai grazdaansa aviaaca bolbol bahal tyrgenor urgana gebeş, eerilgee xydelmeride zarim-xedii tarangi balhandaa jadalsanaxa. Gyrenei gol linniyid deere xamtadxagdan negedexen ba traassiu texnicheske oborudovalxa deede xemzede yrgexen, tereende xuxala baina.

Gurbadaxi tabanzilei torso soo, ede halbarinuudai saasanchi debzelteed tylee, mynnesagai eriltenyidilji zoxilduuud, tedeni texnicheske zebsegz ligili deeselyylkil tylee ba byxii xeregeli organizaacalgiili haizaruulxilin tylee jixe xariuusalga xadaa traansport ba xelxiee xolboonoi xydelmerilegşedte tuxada baina.

4. Kapitaalna barilga

Gurbadaxi tabanzilei torso soo aradai azaxiin debzelteed gigaant jixe plaan bolbol şine barilgin tusxaita dalaisili eri-ne.

Kapitaalvozeenitin niite xemzeenel negedexi taban zili soos 51 milliard tyxerig, xojordoxi tabanzil soos 115 milliard tyxerig batban haa, gurbadaxi tabanzil soos 181 milliard tyxerig xaraalagdahan baina. Tlixedee, gurbadaxi tabanzil soos kapitaalvozeenitin xemzeenel xadaa negedexi ba xojordoxi tabanzilnyidilji, xojulanañ, kapitaalvozeenitin syymmehee jixe baina.

Kapitaalvozeenitin şiglet jamar be?

Xaxadhaa ylynp, taflbilan xelxel, 103,6 milliard tyxerigen promišlenostilji xyg-zelde yzeliide zoriuulagdana, ene xadaa xojordoxi tabanzilei xheee 76 procent jixe bolno. Zaag-dahan syymmehee 87,2 milliarda tyxerigen yiledberilidin xeregselnyidilji yiledberildeg promišlenostido, 16,4 milliard tyxerigen—xerelegiin xeregselnyidilji yiledberildeg promišlenostdo oruulagdana, e e xadaa xojordoxi tabanzilei xheee jixe baina.

Xydees azaxiin gyrenel vlozenci 10,7 milliard tyxerig, tereeneli soohoo MTS-te—5 milliard garan tyxerig bolno. Tereenhee gadana, kolxoouudai eehedein myngi ba natu-ralnaa vlozenciilji toolojoxo xeregte.

Traansportda kapitaalvozeenitin xemzeenel xojordoxi tabanzilei hyylde 20,7 milliard tyxerig batbanhaa, 35,8 milliard tyxerig bolxo gy, ali 73 procent urgaxa baina. Gexil xamta, tymer zamai traanspotda kapitaalvozeenin 82 procent urgana.

Iigeed balxadaa, ene kapitaalvozeeninyidilji rezyltaadt-a jyn aşaglagdaa oroxo baihiliñ xaraja?

Negedexi tabanzil soos 39 milliard tyxerigel baihanhaa, gurbadaxi tabanzil soos 182 milliard tyxerig sentel şine ba rekonstruiro-

vanna predprijaatinuud aşaglagdaa oroxo baina geze xaraalna. Hyylei zilnyydte, barligin yneti bolsonilji xabasaa abalaadai baixada, eneeneil urda teexi xojor tabanzilnye xojuluanhaan, ylemze yiledberiliin xysete predprijaatinuud badaxi tabanzil soos aşaglagdaa oruulagdaxa baina. (Apli-meentnyy).

Kapitaalna xydelmerinyidilji ene programma ba rekonstruirovanne predprijaatinuudilji aşaglagdaa ona-piyan bolbol SSSR-ei yiledberiliin texnicheske baazanuudai şadxi jixe urgaltii ba aradai azaxiin gol şuxala halbarin xysenyidilji revereenvyde bili bolxo jabadalili xangana milşenostilji gol yndehen foondnuud xojor daxin jixe baina.

Promišlenostilji zarim halbarinuudai talaar, yiledberiliin xysenyidilji ilme urgaltii tuulaxa bainabdi: elektrostaandai talaar—8,1 millioon kilovaattha 17,2 millioon kilo xyrter gy, ali urgaltan xojor daxin; suluu nyrynen promišlenostilji talaar—gurbadaxi tabanzilei hyylde Narkomtad saxanuudai xysenyidilji 285 millioon tooni suluu nyrynen xyrgeze, urgaltini 1,7 daxin; neefit yiledberilgili talaar—xaxad daxin; şiremeer—25 millioon tooni xyrter; bulad nege xaxad daxin; zedeer—2,4 daxin; alliyimilneer—3,5 daxin; ceementeer—nege xaxad daxin; avtomobilna promišlenostilji talaar—2,4 daxin; xlopçaato-bymaazna promišlenostilji vereteeni talaar—1,5 daxin, tkaacka stanooguudan daxin; saarhaar—nege xaxad daxin; avtopokrişkeer—3 daxin; şaxuu.

Zarim, byri jixe promišlenenne barilganuudhaa, doron danhaliy xelxem. Voolga ba Ural xojoroi xoorondo xojordoxi tabanzilei xysenyidilji barigdaza baina, teed gurbadaxi talaar torso soo ende 7 millioon tooni suluu nyrynen yiledberiliin xysenyidilji baigulagdaxa johoto. 1913 ondo Bilekuu xadaa 7,7 millioon tooni n etib ygehen baina geren nab. Kibzeve raiondo 3,4 millioon kilovaat xysete xojordoxi drostancanuud—delxel deere aguu jixe udzatai barilgazda baina. Ede giidrostancanuud bolbol Zavoolzilin xuurai gazariji uhalaxa ba ede gazarnuuud deere bexi, xangaxa probleemili şidxexe, myn Voolgin ba Kaamint xoodstvilin xeregili yrgexe baina. Myne bideren bolbol ba okeanskloodilji baiguluxa talaar, gyrenei jixe zidixde baina. Şiremeer baihanuudilji baiguluxiili erine. Gurbadaxi tabanzilei sil sool, Moskovo sko BaGor'kovsko avtozavoduudil bar tygesxexe, Magnitogoorska metallurgicalska kombinaadi ba dyryre baina. Gurbadaxi tabanzil soom manai orondo gaad biše, xarin miangaşt şitenyidilji jxenyyd, dunda bilan, ganuud promišlenen predprijaatinuud aşaglagdaa oroxo, nei barilganuud bolbol promišlenostilji byxil halbarin deere yrgenor delgerylegdeze baina.

Kydees azaxiili, 1500 MTS-uudai barilga belegde. Traaktornuud, kombainanuud ba xydəe azaxiili masinlanuudta remontno baaza xyseteigeler yrgedane. Sovxoouud, malnuudilji klybtyrne bairaa xysete xoxiin tulada, uhaar xangalgiili mexanizaacalxa talaar tuskategoriili haizuluulxiltaa, malazalai bafranuudai barilgazda ilangajaa tyrgeler yrgedxegde johoto. Irrigaca ba raaciin talaar, Vaaxş, Koltiido, Nevilnomiisski kanaal, gaabski oazis metili, ilme jxenyyd xydelmerinyidil ydyde baina.

Barligin materialnuudai dutamagdalga xadaa barilga jixe cirktaatela yzegdel myn bolno geze medeze. Enne talaar, plaan xadaa xeregeli neliide haizalaranuudilji talaar. Şine narkomada—Barligin materialnuudai Narkom bolbol ilangajaa barilgini standartna detaalnuud ba krykencyidilji yiledberilgili xygzyylkil tula jixe xyde baina.

Oronoi ekonomiçeska raioonuudta barilganuudil bairilan tabixa tuxai asuudalda, plaan sooy jixe anxaral tahan baina. Plaan bolbol dooro zaagdahan ystanovkanuudhaa yhelne: gyrenei gol yndehen intereesyyidilji zoxilduuud, mişlenostilji serbjoogol istoçnigudla ba xereglegde zoxilduuud, dytelyyilk xeneegeer, racionalnaa biše ba danilin şirelgenyidilji likvidirevelelgde tuhalaxa. SSSR-ei ekonomiçeska geegdengi raioonuudai saasadxil zeldeend tuhalax

Tarilgada beledxelijii oirii 3-4 ydernyydte dyrgexe!

Elyylegdehen dutuunuudaa darii likvidirovelxe

Selenglinske. (Manai sob-hoo). Selengin aimagai ooziudut bMTS-uduta, tur-gal garalgaanuu yngeregen baina. Ene garalgaanuu engin aimagal olonxi ooziudut xabarai tarilgaa rezees garaxaa belen bai-doroulba. Ziseelkede. Za-mal somonoi, Staalinal ne-rele kolkooz (tyryylegesen) a-kobodoojev bolbol sjeez-uda teeki socsorevnoava-rygenoer delgerylhenei-sar, erxim sanartai tarilgeli plaanaga johoora xahaan ba xyde azaxiin, zebseggyidili remoon-dyrgheen baigaa. Poo-tarulkuuln tula agrotex-nikeemeejebulganuuudil xysed dyrghee. Poo-tarulkyrre staan beledxeg-er. Tursalgiin garalgan, 526 kolkoogniguudal ualsalgataigaar itogovol bolbo. Uge xelegse-nig nyixer Sengyev bolbol—Paartiin XVIII illin neremzete socsorevno-nduulahan amzaltanuudaa, sugiuulhan meetod ba-ruudaa byxii 1939 onol inerinydte bexiyylxebdi, under pokazaateliunuudi, nyse ynder bytesseny-yullaza, zil byrl 8 milliard aruuudai aguu jixe nyixer Staalinal loozun-dyrgexebdi,—geze ereg-lemegte kolkoogniguudai medyylbe.

Zyyjevo-Hyteln so-Avangaard" (tyryyle-

sen nyixer Rlaabov), Yber-Zoe-xein somonoi, "Leeninske Pytt" (tyryylegesen Maligjin) Jaagodna soloogot, Moolotov (tyryylegesen Cibynin), Teel-manei (tyryylegesen nyixer Ocli-rov) ba Vorosilovoy neremzete kolkoozuud tarilgada myn le hainaar beledxehen baina.

Baha, turosalgin garalga bolbol xabarai tarilgada ton muugaar, xaija xeregeer beledxeze baikan kolkoozuudil elirryghe. Ziseelkede, N-Selenglinskiin selsoodeel, "Kommunist" kolkooz xadaa yrehejee mynoe xyrter seberleze dyrygeegyi, agrotexnilceske xemzeejabul-ganuuudil tahlidulhan baina. Xydelmerii 9 moridon tonxainuud, xyyyniin salbarsahan baina. Remontologdohon ma-sina, zebseggydein sanar muu. Hajaan boltor, xabarai tarilgiji yngergelgin plaan-tabigdaagy, vilrabotkiin noormonuud zo-xioogdoogyi baina. Usaranb jyjy gexede, tus kolkoozoi tyryyleges nyixer Pamozaapov bolbol tarilgada beledxelijii bolşevig xytelberiør xangaa-gyi ba azala zyber organiza-vaala sadaagyl batna. Tus somonoi, "Ulaan Çikoi", "Komintern" kolkoozuud xadaa kolkooz xoorondin yrehe andal-gaing plaanji dyrygeegyi, moriduudan xomuud tonogoro xysed xanggadagyi baina. Myn, Gelberiin somonoi, Vorosilovoy neremzete kolkooz (tyryylegesen nyixer Kakoorn) bolbol yrehejee seberleze dyrg-geedi baina.

C. Dondokoov.

Tyryy kolxooz

Zakaaminai aimagai Sanagiin somonoi, Staalinal neremzete kolkooz (tyryylegesen oordento nyixer Balzin Gombooyev) bolbol aimag dotoroo tyryy kolkoozuud negen myn.

Ene kolkooz bolbol 1938 onoi malazalilij yxsberlelgelin gyrenei plaaniji nelieed jix am-zaltataigaar dyrygehen baixa jym. Planaaiga Johoor 1387 tolgoi xyrynydte, 186 tolgoi xonidtoi, 430 tolgoi aduudtai bolxo baigaad, mynoe 1477 xyrynydte, 246 xonidtoi ba 454 aduunnuudai bolhon baina.

Baha, xabarai tarilgada ton

hain beledxelti baina. Yrehe xaalga 100 proc. navooz, yne-she sugluulgi, 100 procent-hee iyy dyrygehen ba pliy-gyyd, bornoornuudai remonto-olgo 100 proc. xabarai tarilgada jabaxa morduud sarnuud hainaar beledxegdehen ba eden tezeelnyd 100 proc. beledxegdehen baina.

Tus kolkoozo dyeg biseg medexegyi 68 xynnyd ba baga medexe 88 xynnyd baihauua, mynoe yzeg biseg medexegylyy 68 ba 45 baga medegsed hurguulida huraza baina.

Ene kolkoozo 1938 ondo

42 staxaanovcuud baihan bai-

na. 1939 ondo bolxo Byxesojuuzna xydee azaxiin viastav-kede xoniş nyixer Badmaajeva Dulma, staxaanovec nyx. Namsaraajev Dembya ba kolkoozoi tyryyleges Gombooyev Balzin gegsed kandidaadiud bo-lood baina.

B. Z. Sojoonov.

SOVEED SOJUZ DOTOR

Staalinska tabanzilei neremzete Byxesojuuzna socialis sorenovaani

Kraasna proletaar" geze xydelmerised baslyyeşenere moskoovsko zavoodoi xydelme-rişti, inzeneernyyd, teexnygyd, alshabaagsad bolbol maartuin 23-nai nite zavodskoi mitting deereea staalinska gurbadaxi ta-banzilei neremzete byxesojuuzna socialis sorenovaani organizovaalxiji duradxaad, 1939 onoi dekaabrilin 12-to—SSR-el Verxoovno Soveedeet hungaltauudal xojor zilei oiygisehen yder zileigee plaaniji bolzorhoon urid dyrgexeer ujalga abba.

Parizska kommuuna" geze faabrikii kollektiv bolbol gur-badaxi staalinska tabanzilei ne-remzete byxesojuuzna socialis sorenovaani orox zuura, 1939 onoigoo prograammiyi bolzorhoon urid dyrgexe. 120 miangan laar gutaliyi plaanhay iliy orondoo ygeke, nege milioon 200 miangan tyxerige ekonomiili racionallzaatarska xemzejabulganuuudil beje-lyyleni aşaat abxa gexe mettin ujalganuudil abba.

Maařtil 28-da, Paartiin XVIII sjeedziin urda teeki socialis so-renovaanida peervenstilji ezelhen, Staalinal neremzete moskoovsko avtomobilnaa za-voodoi 5 ceexnyydei xydelme-rişted, inzeneerne-texnilceske xydelmerileged, slyyeşenere mittingnyd bolbo. Ede ceex-nyydei kollektivyyd bolbol "Kraasna proletaar" zavoodot

Faabrikii kollektiv bolbol "Skoroxood" geze gutalaf fab-

rikaan kollektivili socialis so-

revnovaanta uriba.

Oboroonno promišlennostiiin zavooduudta Kaliininal ne-remzete zavoodoi xandalga Maartil 31-de Kaliininal ne-remzete moskoovsko zavoodoi kollektiv bolbol staalinska gur-badaxi tabanzilei neremzete socialis sorenovaanida orol-soxiin uriaataigaar oboroonno promišlennostiiin zavooduudta xandaxa geze mitting deerree negenduugaar şidiyebe. Gol Jixeniyd maşinanuudal talar zileigee yiledberilin prograammiyi dekaabrilin 25-da dyrgexe, produukcini eeriin sengili plaanalar xaraalaghanaixihaa

Tyryysiin şuluu nyyrhen

Ulaan-Ydin, Liisi-goorsko yygolne şaaxtin xyde mer-şedei kollektiv bolbol BK(b) P-in XVIII istoriileskes sjeec-diili azalai bytessiin yder am-saltaar uxtaxin tylee smeene xoorondoo socialis sorenovaaniin doogovor batalza, xydel-merilinge teempili nelieed yi xurdaxahan baigaa. Eneenel rezyltaadta tus şaaxtin xydel-merised bolbol BK(b) P-in XVIII sjeedzede beleg bolgon maart hara soo tyryysiin nyyrhe abhan baina.

Tyryysiin yygoliti laba-ratoorno şalgatda ygehen baigaa. Tilgeed şalgatini rezyltaadta xadaa bain. Liisi-goorsko yygol bolbol şanraigaa talar Çeremxoovsko ba Gyslino-ozl-oorsko yygolnyydhe hain ge-ze segnegiebe.

Liisi-goorsko yygoliti geolo-giçeske zapaasiin myne deee-re 20-25 million toonso baar xaraalaghdaan baina.

B. Zaapov

Staxaanovcuud urgaa

Selenglin gosparovoodstviin, sydoremontno zavoodol eregit ba emegtei xydelmerised, brigadaanuud, inzeneerne-tex-niçeske xydelmerilegded ba yiledberili komandirnuud bolbol BK(b) P-in XVIII sjeedziin yiledberili yder pokazaateli-nuudtaigaar ugtaxin tylee sjeedziin urda teeki socialis sorenovaanili ygenoer delgeryyleni ba konkreetne ujal-ganuudil abhan baigaa. Til-geed, zavoodol kollektiv bolbol sjeedziin neegdexe yder xyrter abhan ujalganuudaa xyn-deteigöer dyrgheen baina. Eneen tuxai pokazaateli-nuudli xaruulxada, fevaral harin hyyl-şin xaxadta (dunda zißegeer)—207% ba maart hara soo —189% xyrter azalai bytessiili deeselyylee. Gadana, zavood deere yiledberiliin produukca-nuudil braak bolgoco jabadal ygei şaxuu bolgogdohon baina. Ene amzalata xadaa tus zavoodol tyryysiin amzalata bolno.

Myn, sjeedziin urda teeki socsorevnoanilin yje soot zavood deere staxaanovcuudal too olon boloo. Ene zavood deere 23 staxaanovcuud—300 procentthee dees, 90 staxaanovcuud 200 haa 300 procent xyrter yiledberilin noormuudil gyisedxede baina.

Gadana, gosparovoodstviin zatooon ba stepnoi protoogoi xy-delmerised xadaa azalai bytessiili dees-lyylke talar zavoodol kollektivhoo xozomdon-gyi, yiledberiliin ba azalai bytessiili urda yzgedegeyigöer deeselyylke şadaa.

Kazagaajev

ERXIM BRIGAADANUUDAI BA STAXAANOVCUUDAI AMZALTANUUD

Kabaanska. Zaghabarligiin brigadaanuudai dunda, BK(b) P-in XVIII sjeedziin urda teeki socialis sorenovaanili ygenoer delgeryyleni ym. Eneenel rezyltaadta yiledberiliin yder pokazaateli xaruulhan erxim brigadaanuudai too olon boloo. Zißeelkede, Kydarilinsk sel-soveedei, "Baigal" ba Parti-zaan Kydariliniec" geze kolkoozuudai zaghabarligin brigadaanuud xadaa sjeedziin xyn-delelezaghabarligingaa nege-degeer kvaartalai plaaniji bolzorhoon uridşalan 100 proc. gyisedxede.

*

Mesovoi staanci manevroo-vo pojezdin maşiniist nyx. Boondars gegse XVIII sjeedziin neremzete sorenovaanida orolsozo, mynoe yjede yiledberilin noormuudil yder byrl 150-180 proc. dyrgedeg bolbon baina.

Gadana, ene staanca deere xydelmerilegdeg nyxed Boroviinsk, Kyyreşev ba Ciibikov geg-şed (so-taviltebuudaa xydel-merilegded) maart hara soo yi-gon yidedberiliin yder noormuudil 200 proc. gyisedxeze şadadag bolbon baina. Ede nyxed xadaa azalai bytessiili dees-lyylke talar zavoodol.

Ene zilde ularilhah "xair" xylie-henei xereggyl geze, ga-zartariaalangai xydelmerilegdede-rii uridşalan hanuulxa. Ener-giçen bolşevig xydelmeri-erexim hain urgasilji tulla-xa xereggel.

G. BAZAANOV.

ZURAG DEERE: Paartiin XVIII sjeedziin delegaadiud: Oboroonin Arkoomi, orologşo 1-dexi raangiin komandaarm G. I. Kylik, SSSR-el zebsegzeliin Arkoom B.L. Vaan-nikov, 2-doxi raangiin komandaarm I. S. Koniov, SSSR-el zagahanai promišlennostiiin Ar-koom P. S. Zimyysina SSSR-el aviacionno promišlennostiiin Arkoom M. M. Kaganovic, brigadaan komissaar I. P. Nadezin, BK(b) P-in Myrman ska obkoomoi sekretär M. I. Starrostin ba uh n-Seregi Floodi Arkoom M. P. Frinoovski TASS-iin fotoxroniko.

SSSR-ei NARKOMZEEMDE BOLHON SOVEŞÇAANI

ENE XABARAI METERIOLOGIÇESKA ONSO ILGAANUUD BA TARILGIIN ZORILGONUUD TUŞAA

Maartil 26-da, SSSR-ei ga-zartariaalangai Narkoom nyixer Benediktov bolbol ularilai yloviido, tarilgii urda tee ziaabz kylitvaacalga şuxala baina geze vestypleeni soogoo temdeglebe. Kylitvaaca bolbol, —geze tere medyylbe—burtag ybenydytel temesexin ba gaza-rii hainaar eldyyligilin erxim arga baixahaa gadana, myn gan gasuurtai temesexin ton şuxala xemzeejabulga baihan deerehee ugaa jixee udxaşanartai jym. Kylitvaaca xeye, gazarai xyrhenei deede slojli bambail-gaxada, şig noitonoi uortaltaxa, gazarai xataxa jabadal bagad-xagdagad baina.

Narkomaadai dergedexi ins-peekciin naçaalnig, SSSR-ei Verxoovno Soveedei depyataad nyixer Korotkov bolbol oerlin-gee vestypleeni soogoo iigeze medyylbe: „Ularilai jamarşii yloviido, orohoto tarianai yderurgasili abza bolxo. Gan gasuurtai temeseli şiddexii zilnyyden xadaa—gazarilji zy-beer eldyylrege, jarovizaacag-dahan sortovoi yreheer tarilgii, bogonixon bolzoroi tylee temeselyd bolbol tille orsom baldalda ton jixee udxaşanartai baina.

Narkomaadai dergedexi ins-peekciin naçaalnig, SSSR-ei Verxoovno Soveedei depyataad nyixer Korotkov bolbol oerlin-gee vestypleeni soogoo iigeze medyylbe: „Ularilai jamarşii yloviido, orohoto tarianai yderurgasili abza bolxo. Gan gasuurtai temeseli şiddexii zilnyyden xadaa—gazarilji zy-beer eldyylrege, jarovizaacag-dahan sortovoi yreheer tarilgii, bogonixon bolzoroi tylee temeselyd bolbol tille orsom baldalda ton jixee udxaşanartai baina.

Tigeed, nyixer Leseenko bolbol oizmol tarilgii hainaar xaruulgin şuxala baihan tuşaa regtegi.

C. Altaiski.

